

To Cite This Article: Molla, E., & Ünlü, M. (2024). Arnavutluk'ta coğrafya eğitiminin güncel durumu. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 53, 19-38. <https://doi.org/10.32003/igge.1505063>

ARNAVUTLUK'TA COĞRAFYA EĞİTİMİNİN GÜNCEL DURUMU

Current Status Geography Education in Albania

Ervis MOLLA^{id}, Mehmet ÜNLÜ^{id}

Öz

Coğrafya, öğrencileri hayata ve küresel topluma katılmaya hazırlayan ve bu süreçte belirgin bir katkı sağlayan yer, mekân ve çevre bilimidir. Coğrafya eğitimi ile geliştirilen yeterlilikler sayesinde öğrenciler dünya çapındaki ülkelerin, bölgelerin, kültürlerin ve insanların çeşitliliğini tanıma, kabul etme, takdir etme ve saygı duyma becerisi kazanırlar. Coğrafya aynı zamanda gezegenimizin doğal sistemlerinde meydana gelen olay ve süreçlerin neden-sonuç ilişkilerini ortaya çıkarmalarına da yardımcı olur. Coğrafya, eğitimsel yönlerinin ötesinde, öğrencilere insanlara ve ülkelere karşı sorumluluk değerleri kazandırarak uluslararası kapsayıcılığı, etkileşimi ve iş birliğini teşvik eder. Bu araştırma, politika yapıcılarını, eğitimcileri ve paydaşları bilgilendirmeyi, Arnavutluk'ta coğrafya eğitimi iyileştirmeye yönelik devam eden çabalara; bilgili ve küresel olarak katılımcı vatandaşlardan oluşan bir nesil yetiştirmeye katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Arnavutluk'taki coğrafya eğitiminin mevcut durumunu inceleyerek zorlukları, güçlü yönleri ve iyileştirme fırsatlarını tespit etmek bir diğer amacımızdır. Çalışma; kapsamlı bir değerlendirme sağlamak için eğitim teorilerini, müfredat analizini, öğretim yöntemlerini, öğretmen bakış açılarını ve uluslararası kriterleri birleştiren çok yönlü bir yaklaşım kullanmaktadır. Çalışma kapsamında incelenen dokümanlar Arnavutluk müfredatı ve ders kitaplarıdır. Arnavutluk'ta ortaokuldan itibaren coğrafya eğitimi, öğrencilerin coğrafi kavramları derinlemesine öğrenmeleri ve yeterlilik temelli yaklaşımla tasarlanmış olup, doğal ve sosyal süreçler ile insanlar, ülkeler, bölgeler ve çevreler gibi kavramlara odaklanılmıştır. Lise düzeyinde ise öğrenciler, (özellikle 11. ve 12. sınıflarda), daha karmaşık coğrafi olaylar ve küresel analizler üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu süreç, öğrencilere küresel olayları eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirme yeteneği kazandırmaya yöneliktir. Arnavutluk'ta var olan 6 üniversitenin coğrafya bölümleri, lisans ve yüksek lisans düzeylerinde disiplinler arası bir eğitim sunarak, öğrencilere hem teorik hem de uygulamalı coğrafya bilgisi kazandırma ekseni olup, yüksek lisans programları ise pedagojik becerileri artırarak, öğrencilere coğrafi bilginin eğitimde etkin kullanımını öğretme temelli coğrafya eğitimi gerçekleştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya Eğitimi, Öğretim Yöntem ve Teknikleri, Müfredat, Materyal, Arnavutluk

* Sorumlu Yazar: Dr. Arnavutluk Milli Eğitim Bakanlığı, ✉ ervismolla18@gmail.com

Abstract

Geography is the science of place, space, and the environment, providing a distinct contribution to preparing students for life and their engagement in a global society. Beyond educational aspects, geography instills in students' values and attitudes towards their responsibilities to other people and countries, fostering inclusivity, interaction, and reciprocal cooperation among nations. The study emphasizes the significance of geography in molding a well-educated generation, equipped to confront contemporary challenges. This study investigates the current state of geography education in Albania, aiming to identify challenges, strengths, and opportunities for improvement. The study employs a multi-faceted approach, incorporating educational theories, curriculum analysis, teaching methods, teacher perspectives, and international benchmarks to provide a comprehensive assessment. Through the competencies developed by the study of geography, students gain the ability to recognize, accept, appreciate, and respect the diversity of countries, regions, cultures, and people worldwide. Geography also assists them in uncovering the cause-and-effect relationships of phenomena and processes occurring in the natural systems of our planet. The research aims to inform policymakers, educators, and stakeholders, contributing to the ongoing efforts to improve geography education in Albania and foster a generation of informed and globally engaged citizens. In this research, the document analysis method was used. The documents examined are Albanian curriculum and textbooks. Geography education in the secondary school is designed with a competency-based approach in which students learn geographical concepts in depth and focus on natural and social processes and concepts such as people, countries, regions, and environments. In geography education at the high school level, students (especially in the 11th and 12th grades) focus on more complex geographical events and global analyses. This process is carried out in geography education to provide students with the ability to evaluate global events from a critical perspective. Geography Departments of 6 universities in Albania offer an interdisciplinary education at undergraduate and graduate levels, focusing on providing students with both theoretical and applied geography knowledge, while graduate programs offer geography based on teaching students the effective use of geographical information in education by increasing pedagogical skills.

Keywords: Geography Education, Methods and Techniques, Curriculum, Materials, Albania

GİRİŞ

Coğrafya küresel bilgiyi öğretir. Coğrafya öğrencilere dünya hakkında bilgi verir. Alistair Bonnett (2008, s.1), “Coğrafya Nedir?” adlı çalışmasında coğrafyayı ‘hem yakındaki hem de uzaktaki dünyayı incelemek’ olarak tanımlamaktadır. Bir düzeyde bu, dünyaya bir bütün olarak bakmayı gerektirir. Coğrafya, nüfusun değişen küresel dağılımının, ekonomik faaliyetin ve siyasi etkinin araştırılmasını; ulusal ekonomilerin artan entegrasyonunu ve çeşitli küresel sorunların incelenmesini içerir. Başka bir düzeyde coğrafya, tarihsel olarak öğrencilere dünyanın ana bölgeleri, ülkeleri ve şehirleri hakkında bilgi veren bir ders olmuştur. Coğrafya eğitimi, öğrencilerin yaşadıkları dünyaya ilişkin anlayış ve bakış açılarının şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Coğrafyanın eğitimdeki yeri üç açıdan ele alınabilir: Coğrafya bir yönüyle fen bilimlerine açılan kapıdır; ikinci açıdan tarihin anahtarıdır, üçüncüsünde ise ticaretin temelidir (Bryce, 1902).

Coğrafya, gerçek bilgilerin edinilmesinin ötesinde, dünyaya dair merakı teşvik ederek kişisel gelişime katkıda bulunur. Coğrafya ile öğrenci, insanın yerlerle ve çevreyle ilişkisini araştırırken gerekli araçları ve coğrafi “dili” edinir, aynı zamanda sürdürülebilir kalkınma için yerine getirmesi gereken rolü keşfeder. Daha önce kullandığı ve şimdi değiştirip geliştirdiği mekânsal temsilleri kullanarak coğrafi sorunlara cevap vermeyi öğrenir. Gözlemler ve saha çalışması, harita çalışması, dünya üzerindeki doğal ve sosyal özelliklerin mekânsal dağılımının ve bunlar arasındaki karşılıklı bağımlılığın yorumlanması bu eğitim düzeyinde temel coğrafi becerileri geliştirir. Coğrafya çalışması öğrencilere özel beceriler kazandırır ve coğrafi anlayış tarzı geliştirir. Coğrafya çevresel, insani ve sosyoekonomik özellikleri de dahil olmak üzere yerlerin incelenmesi yoluyla öğrencilerin dünyanın karmaşıklıklarını keşfetmelerine ve çeşitli faktörlerin birbirine bağlılığını anlamalarına olanak tanır. Coğrafya, öğrencilerin yer şekilleri ve ekonomiler gibi somut yönlerden, kültürel değerler ve sosyoekonomik durum gibi soyut unsurlara kadar yerlerin özelliklerini keşfetmeleri için bir platform görevi görür. Konu, iklim, tarih ve yönetim gibi faktörleri

göz önünde bulundurarak farklı konumların farklılıklarını ve benzerliklerini vurgulamak için yere dayalı analiz kullanır. Ek olarak, biyofiziksel çevre ile insan faaliyetleri arasındaki ilişkileri incelemek için çevresel perspektifleri ve olayların mekânsal dağılımını araştırmak için mekânsal perspektifleri kullanır.

Okul, öğrencilerin çevrelerindeki dünyayı anlamak için bilgiyi kullanmalarına ve üstlendikleri eylemlerde onları yönlendirmelerine olanak sağlamalıdır. İşgücü piyasasında ve günlük yaşamda uyum sağlamak, işlev görmek ve başarılı olmak için öğrencilerin konuyla özel olarak ilgili olanlardan çok daha fazlasını kapsayan becerilere ihtiyacı vardır. Bu genel entelektüel, sosyal ve kişisel beceriler okul yılları boyunca kademeli olarak gelişen temel yeterlilikler terimiyle tanımlanır (MAS, 2014). Coğrafya eğitiminin amacı, öğrencilere zengin ve bilinçli bir eğitim deneyimi sunmak; coğrafi mekân ve küresel bağlamla ilgili bilgi, beceri ve bakış açılarını geliştirmektir.

Coğrafyanın okul müfredatına benzersiz katkısı, dünya hakkında temel bilgileri aktarma yeteneğinden ve öğrencilerin yaşamlarıyla olan ilişkisinden kaynaklanmaktadır. Beceriler genel öğretim programlarının özellikleri içinde ortak beceriler şeklinde tüm dersler için geçerli olanlar olabileceği gibi sadece bir derse yönelik beceriler olarak da yer alabilmektedir (Ünlü, 2014). Coğrafya müfredatları genellikle öğrencilere coğrafi düşünme, harita okuma ve yorumlama gibi beceriler kazandırmayı amaçlar. Ayrıca, sürdürülebilir kalkınma, çevre koruma, kültürel çeşitlilik ve küresel ilişkiler gibi temel konuları anlamalarını teşvik eder. Bu müfredatlar genellikle öğrencilerin dünyayı anlamalarını ve çeşitli coğrafi sorunlarla başa çıkmalarına yardımcı olacak şekilde tasarlanır (Chang ve Kidman, 2019). Coğrafya konusunun içeriği ve özü toplumun ihtiyaçlarına ve küresel gelişmelere bağlı olarak değişebilmektedir. Bazı ülkelerde coğrafya, ilk ve orta dereceli okulların müfredatlarında bağımsız bir ders olarak yer alırken, bazı ülkelerde tarih, doğa bilimleri vb. diğer konuların müfredatlarına dahil edilebilmektedir. Her durumda amaç, coğrafi alanla ilgili temel bilgileri sağlamak ve coğrafi faktörlerin toplum ve genel olarak dünya üzerindeki etkisini anlamaktır (Tyler, 2013).

Bu nedenle Arnavutluk'taki 2013 yılında başlayan mevcut eğitim sistemiyle birlikte temel yeterlilikleri içeren müfredata büyük önem verilmektedir. Coğrafya programı yaşam boyu öğrenme için temel yeterliliklerin geliştirilmesine yardımcı olur. Yetkinlik geliştirme bu programın başlangıç noktası ve temel organizasyon ilkesidir. Konu içeriği, öğrenme durumlarının geliştirilmesi yoluyla bunların gerçekleştirilmesine yönelik bir araç olarak tasarlanmıştır. Arnavutluk'ta Eğitim, Spor ve Gençlik Bakanlığı (The Ministry of Education, Sports and Youth (Albanian: Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë), ülkede eğitimde sorumlu bakanlıktır. Bağlı kuruluşlar:

- Müdürlükler ve Bölgesel Eğitim Ofisleri (DARZA)
- Ulusal Test Ajansı (AKP)
- Eğitim Geliştirme Enstitüsü (İZHA)
- Devlet Eğitim Müfettişliği (ISHA)
- Yüksek Öğrenim Kalite Güvence Ajansı (ASCAL)
- Ders Kitabı Yayınevi (BOTEM)

Temel eğitim 3381 (devlet okulları) okulda sunulmaktadır. Özel okullarının sayısı, toplam okulların sayısının %15'ini oluşturmaktadır. Özel eğitim alan öğrencilerin sayısı, toplam öğrenci sayısının %7.2'sini oluşturmaktadır. Okullar her öğrenciye şunları sağlamakla yükümlüdür: Tam çekirdek müfredat; öğrenci başına düşen seçmeli müfredat derslerinin sayısı; toplum hizmeti için saat sayısı gibi 3 etmen dikkate alınır (Ministria e Arsimit dhe Sportit, 2018).

Bu araştırmanın, Arnavutluk'taki ilk, orta ve liselerdeki coğrafya eğitiminin özelliklerini ortaya koyma, dünya genelindeki eğitim gelişmelerinin Arnavutluk'taki coğrafya eğitimine nasıl etki ettiğini anlama, coğrafya öğretmenlerinin öğrenci profili, ders içeriği, sınıf seviyesi ve öğrenme hedefleri gibi değişkenlere göre tercih ettikleri öğretim yöntemlerini ve bu yöntemlere

eşlik eden öğretim materyallerini tespit etme amacı vardır. Ayrıca, ders araç-gereçlerinin kullanım durumunu değerlendirerek karşılaşılan ana sorunları tespit etmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda, çözüm önerileri sunulmuştur. Bu çalışmada “Arnavutluk'taki coğrafya eğitiminin güncel durumu nasıldır?” sorusuna cevap aranmıştır. Çalışmanın alt problemleri ise şunlardır:

- Ortaokulda coğrafya eğitiminin durumu nedir?
- Ortaokullarda coğrafya derslerinin müfredatı nasıldır?
- Liselerde coğrafya eğitiminin durumu nedir?
- Liselerde coğrafya derslerinin müfredatı nasıldır?
- Üniversitelerde coğrafya eğitiminin durumu nedir?
- Üniversitelerde coğrafya derslerinin müfredatı nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

“Araştırma” özel bir inceleme şeklidir. Çözülmesi gereken bir problem veya cevaplanması gereken bir soru olmadan araştırma yapmak mümkün değildir (Ahmed, 2010). Easterby-Smith, Thorpe ve Lowe (1999) “araştırmanın her zaman belirsizlik ve riskle kuşatıldığını” vurgulamıştır. Ahmed'e (2010) göre araştırma, bir konuyu farklı bir şekilde çalışmaya uygun hale getiren ve oluşturan daha geniş bir sürecin parçasıdır. Ancak sorunlara çözüm ya da sorulara yanıt aramakla ilgilenir.

Araştırmada desen olarak durum çalışması (case study) tercih edilmiş ve tümevarım, tümdengelim muhakeme yöntemlerinin birlikte ele alınmasıyla Arnavutluk'a özgü coğrafya eğitimini etkileyen faktörlerin verimli bir analizi yapılmak istenilmiştir. Çalışmada metodoloji olarak başlıca doküman analizi ve nitel araştırma yaklaşımından faydalanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini içeren, olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir şekilde ortaya konmasını amaçlayan bir süreci takip eden bir araştırma türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması tercih edilmiştir. Nitel durum çalışmaları, bir veya birkaç durumun detaylı bir şekilde incelenerek ampirik sonuçlara ulaşılmasını içerir (Corbin ve Strauss, 2008). Doküman analizi kapsamında, basılı ve dijital veri materyalleri incelenmiş, değerlendirilmiş ve bu materyallerden ampirik bilgi niteliğinde anlamlar çıkarılmıştır.

Araştırmanın amacı, Arnavutluk'taki coğrafya eğitimini incelemektir. Nitel durum çalışmasının tercih edilme nedeni, bu tür çalışmaların genellikle derinlemesine inceleme sağlamalarıdır. Araştırma, mevcut bilgiye dayanarak yeni veri, eğitimsel ürün veya malzeme üretmeyi, yeni süreçler, sistemler ve hizmetler kurmayı veya mevcut olanları geliştirmeyi amaçlayan bir tez niteliğindedir. Durum çalışması, nitel araştırmalarda sıkça kullanılan bir yöntemdir ve özellikle bir veya birkaç durumun detaylı bir şekilde incelenmesine odaklanır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak için doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu veri toplama yönteminin seçilme nedeni, güvenilir ve çok fazla veriye kısa zamanda ulaşabilme imkanındır. Kitaplar, dergi makaleleri, görsel sanat eserleri, günlük yazılar, kişisel mektuplar, anılar, davetiye kartları, haritalar, yasal belgeler, çeşitli raporlar, demografik veriler, eğitim ve sağlık kayıtları, hükümet arşivleri, ödeme kayıtları, fotoğraf ve videolar gibi materyaller araştırmalarda belge olarak kabul edilir. Kıral

(2020)'a göre araştırmacılar belge analizini kullanacaklarsa bu belgelerin içeriğini iyi bilmeleri şarttır. Tablo 1'de araştırmada faydalanılan önemli eserler gösterilmiştir.

Tablo 1: Araştırmada faydalanılan önemli eserler

ESER	YAZAR
Vlerësimi i nxënësit në arsimin bazë	Nikoleta Mita
Të nxënët nga teoria në praktikë	Gerda Sula
Programet mësimore të gjeografisë për shkollën 3 dhe 4, 5 dhe 6	IZHA
Kurrikula bërthamë për arsimin e mesëm të ulet dhe të lartë	IZHA
Sistemet e Informacionit Gjeografik	Pal Nikolli
Coğrafya Öğretimi	Mehmet Ünlü
Curriculum, pedagogy and assessment in geographical education	Chang, C. H., & Kidman, G.

Verilerin Toplanması

Veriler için çeşitli okul kitapları, bakanlığa ait internet siteleri ve akademisyenlerin yazmış olduğu kitaplar incelenmiştir. Okullara gidilip eğitimcilerle ders işleme şekilleri hakkında birebir görüşmeler yapıp kendileriyle fikir alışverişi yapılmıştır. Dokümanların toplanıp içeriğinin araştırılması için uzun bir zaman gerekmektedir. Bu araştırmada kaynak incelemesi için İşkodra ve Tiran'da bulunan kütüphaneler hedef seçilmiştir. Arnavutluk Millî Eğitim Bakanlığına ait internet sitelerinde eğitimciler için hazırlanmış ders işleme metotları ve müfredatları incelenmiştir. Müfredatların içeriği hakkında ise her sınıf için okul kitapları temin edilip incelenmiştir.

Veri Analizi

Betimsel içerik analizi tercih edilerek yön gösterilmesi yapılmış, Arnavutluk'taki coğrafya eğitim sistemi üzerine yapılan araştırmada, çeşitli dokümanlardan elde edilen veriler detaylı bir şekilde incelenerek temel bir kaynak oluşturulmuştur. Bu yöntemde, özellikle Arnavutluk coğrafya eğitim sisteminin analizine olanak tanımış ve bulguların aktarılmasında kolaylık temin etmiştir. Müfredatlar, okul kitapları, öğretmenlere yönelik yardımcı kitaplar gibi konularda elde edilen çeşitli belgeler, araştırmanın net anlaşılması için detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Dokümanlardan elde edilen veriler mevcut literatürdeki kaynaklarla tartışılarak araştırmanın sonuçları elde edilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin coğrafya eğitimine dair bilgiler, görselleştirici tablolar kullanılarak özetlenmiştir. Bu çalışma, Arnavutluk'taki eğitim sisteminin genel yapısı ve coğrafya öğretimi hakkında içerik bakımından kapsamlı bir bakış sunarak, önemli çıkarımların elde edilmesini sağlamaktadır.

BULGULAR

Arnavutluk Cumhuriyeti'nde 2005'ten 2012'ye kadar eğitim yapısında yapılan reform, okul öncesi, ilk ve ortaöğretim düzeylerinde önemli değişiklikler getirilmiştir. Bu dönemde zorunlu temel eğitimin süresi 8 yıldan 9 yıla çıkarılmıştır. Öncelikli eğitim kanunu, temel ve ortaokul için (5+4+3) olarak adlandırılan yeni bir yapı oluşturmuştur (Ministria e Arsimit dhe Sportit, 2018).

Arnavutluk'ta ortaokul coğrafya eğitimi 6. sınıftan itibaren başlamakta ve 12. sınıfta sona ermektedir. Bu dönem, Arnavutluk'un coğrafi konumu, doğal kaynakları, iklimi ve demografik yapısı gibi yerel ve ulusal konuları içeren coğrafi bilgilere zengin bir yaklaşım sunmaktadır. Ders materyalleri ve kitapları Arnavutluk Eğitim ve Ulusal Bilim Bakanlığı tarafından onaylanan müfredata uygun olarak hazırlanmaktadır. Arnavutluk'ta coğrafya eğitimi, öğrencilerde küresel sorunlara ilişkin bir dünya görüşü ve farkındalık oluşturmayı amaçlamaktadır. Bunlar arasında dünya coğrafyası, küresel iklim değişikliği ve sürdürülebilir kalkınma gibi konular yer almaktadır. Öğretim yöntemleri konu anlatımları, harita çalışmaları, görsel materyaller ve interaktif yaklaşımlardan oluşmakta, öğrencilerin projeler ve saha çalışmaları yoluyla bilgilerini geliştirmelerine olanak sağlanmaktadır.

Öğretim yöntemlerini geliştirmek için reformlara ve daha yenilikçi kaynakların ve dijital araçların kullanılmasına ihtiyaç olmaktadır (Mita, 1999).

Öğrenme yeterliliği yaşam boyu öğrenme için gereklidir ve Arnavutluk'ta coğrafya, öğrenme sürecini geliştirmek için kitap, atlas, harita, arazi çalışması, teknoloji ve görsel materyaller gibi çok çeşitli kaynakları kullanır. Coğrafyanın diğer konularla bağlantısı ve küresel bakışa odaklanması, dünyanın daha derin anlaşılmasına yardımcı olur. Coğrafya alanında kullanılan program, önerilen içeriğin kullanımı yoluyla öğrencilerin becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Metodolojik tavsiye, eğitim materyallerinin müfredat ve özel okul koşullarına göre uyarlanması önemini vurgulamaktadır. Müfredat genel beceriler, değerler ve tutumlar, önerilen içerik ve metodolojik özellikler gibi unsurları içermektedir. Metodolojik kılavuzlar ve müfredat modülü de dahil olmak üzere rehberlik belgeleri, öğretmenlerin Milli Eğitim Kanununa göre coğrafya konusunda uygun bilgileri aktarmaya hazırlanmalarının bir parçasıdır. Bu yönergeler, coğrafyanın günlük yaşamdaki önemini anlamak için coğrafya öğrenimine aktif bir yaklaşımı teşvik etmektedir. Arnavutluk'taki coğrafya eğitimi müfredatı, genel beceriler, değerler ve tutumlar, önerilen içerik ve metodolojik özellikler gibi unsurları içermektedir. Metodolojik kılavuzlar ve müfredat modülü de dahil olmak üzere rehberlik belgeleri, öğretmenlerin Milli Eğitim Kanununa göre coğrafya konusunda uygun bilgileri aktarmaya hazırlanmalarının bir parçasıdır. Bu yönergeler, coğrafyanın günlük yaşamdaki önemini anlamak için coğrafya öğrenimine aktif bir yaklaşımı teşvik etmektedir (MAS, 2014).

Öğrencileri değerlendirirken öğretmenler sözlü yanıtların değerlendirilmesi, grup çalışmasının değerlendirilmesi, öğrenciler arasındaki değerlendirme ve sınıf tartışmaları sırasındaki etkinliklerin değerlendirilmesi gibi çeşitli teknikler kullanır. Bu değerlendirme teknikleri ders döneminin planlanması sırasında öğretmen tarafından belirlenir ve öğrencilerin coğrafya alanındaki ilerlemelerini ve becerilerini değerlendirmek için kullanılır (Mita, 2013).

Arnavutluk'ta ortaokuldan itibaren coğrafya eğitimi, öğrencilerin coğrafi kavramları derinlemesine öğrenmeleri ve bu kavramları gerçek dünyada uygulamaları amacıyla yapılandırılmıştır. 6. sınıfta başlayan coğrafya dersleri, dünya coğrafyasının ayrıntılı bir şekilde ele alınması ve bölgesel farklılıkların incelenmesi ile öğrencilerin coğrafi kavramları anlamalarını amaçlar. Bu süreçte, harita çalışmaları, görsel materyaller ve grup projeleri gibi çeşitli öğretim yöntemleri kullanılarak öğrencilerin katılımı teşvik edilir. 7. sınıfta kavramların daha derinlemesine incelenmesi sürdürülürken, 8. ve 9. sınıflarda ise öğrenciler daha karmaşık coğrafi analizler yapmaya yönlendirilir. Ortaokul ve lise müfredatları, yeterlilik temelli yaklaşımla tasarlanmış olup, doğal ve sosyal süreçler ile insanlar, ülkeler, bölgeler ve çevreler arasındaki karşılıklı bağımlılık gibi temalar etrafında yapılandırılmıştır. Lise düzeyinde ise öğrenciler, özellikle 11. ve 12. sınıflarda, daha karmaşık coğrafi olaylar ve küresel analizler üzerine yoğunlaşır. Bu süreç, öğrencilere küresel olayları eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirme yeteneği kazandırmayı hedeflemektedir (Ministria e Arsimit dhe Sportit, 2018).

Ortaöğretim (lise), mesleki eğitim ve yönlendirilmiş eğitim olarak sunulmaktadır. Liseler 3 yıl süreyle eğitim verirken, yarı zamanlı okullarda eğitim 4 yıl sürmektedir. Mesleki ortaöğretim süresi iki, üç ve dört yıl olarak düzenlenmiştir. Yönlendirilmiş eğitim, yabancı dil okullarını içermekte ve 3 yıl sürmektedir, sanat ve spor alanları için ise üç veya dört yıl sürmektedir. Tam zamanlı ortaöğretim, temel eğitimi tamamlayan ve en fazla 18 yaşında olan tüm öğrenciler tarafından takip edilebilir. Bu eğitim seviyesi için alternatif eğitim formu (yarı zamanlı) mevcuttur. Ortaokul tam zamanlı, yarı zamanlı, uzaktan eğitim olarak sunulmaktadır (IZHA , 2014).

Tablo 2: Arnavutluk'ta sınıf düzeylerine göre coğrafya dersleri

Düzye	Yaş	Sınıflar	Coğrafya konuları
İlkokul	9 – 10 Yaş	III – IV	Coğrafya'ya giriş, temel coğrafya kavramları
Ortaokul	11 – 15 Yaş	VI– IX	Genel coğrafya, Arnavutluk coğrafyasına giriş, ülkelerin coğrafyası, iklim
Lise 1-2	16 – 17 Yaş	X – XI	Genel coğrafya (fiziki ve beşeri), nüfus ve çevre sorunları
Lise 3	18 Yaş	XII	Politik coğrafya, kültürel coğrafya, kültürel çeşitlilik, turizm çağdaş dünyanın temel sorunları

Arnavutluk'ta var olan 6 adet üniversitenin Coğrafya Bölümleri, lisans ve yüksek lisans düzeylerinde disiplinler arası bir eğitim sunarak, öğrencilere hem teorik hem de uygulamalı coğrafya bilgisi kazandırmayı amaçlamaktadır. Bilimsel Yüksek Lisans Programı, öğrencilerin bilimsel bilgiye erişim ve analiz yetilerini geliştirirken, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) kullanımı gibi modern teknolojilere odaklanmaktadır. Mesleki Coğrafya Yüksek Lisans Programı ise pedagojik becerileri artırarak, öğrencilere coğrafi bilginin eğitimde etkin kullanımını öğretmeyi hedeflemektedir. Lisans Programı ise, genel coğrafya eğitimi ile sürdürülebilir kalkınma ve risk yönetimi gibi konularda teorik ve uygulamalı bilgi kazandırmayı amaçlamaktadır. Tüm programlar, Batı Avrupa üniversiteleri ile uyumlu bir müfredat sunarak, öğrencileri coğrafya biliminin gereksinimlerine hazırladığı görülmüştür (ASCAP, 2019b).

Ortaokulda Coğrafya Eğitimi

Arnavutluk'ta ortaokul ile beraber coğrafya dersleri tek başına müfredatta okutulmaya başlanmaktadır. Altıncı sınıftan itibaren coğrafya daha detaylı ve geniş bir çerçevede işlenmektedir. Ortaokul coğrafya programları, yeterliliklere dayalı müfredat yaklaşımına uygun bir yapı ve anlayışla tasarlanmıştır. Yaşam boyu öğrenmenin temel yeterliliklerini ve ilgili alan/konu yeterliliklerini oluşturmak için koşullar yaratırlar. Yeterlilikler alanın ortak temaları üzerinden geliştirilir ve programda bilgi, beceri, tutum/değerlere bölünür.

6. sınıf coğrafya dersleri, öğrencilere daha karmaşık coğrafi kavramları öğretmeyi hedefler. Bu seviyede coğrafya dersleri genellikle dünya coğrafyasının daha ayrıntılı bir şekilde ele alındığı, bölgesel farklılıkların ve kültürlerin incelendiği derslerdir. Dersler genellikle harita çalışmaları, görsel materyaller, interaktif sunumlar, projeler ve grup çalışmaları gibi çeşitli öğretim yöntemleriyle zenginleştirilir. Bu şekilde öğrencilerin coğrafi konseptleri daha iyi anlamaları ve gerçek dünyadaki uygulamaları görmeleri sağlanır (IZHA, 2014).

7. sınıf coğrafya dersi genellikle coğrafi kavramların ve dünya üzerindeki belli başlı bölgelerin daha derinlemesine incelendiği bir aşamadır. 8. sınıf coğrafya ders içeriği genellikle önceki sınıflarda öğrenilen temel coğrafi konseptlere daha fazla derinlik kazandırmayı hedefler. Ayrıca dünya genelindeki belli başlı olayların, süreçlerin ve ilişkilerin daha karmaşık bir şekilde incelendiği bir aşamadır. 9. sınıf coğrafya dersi genellikle daha da karmaşık coğrafi konseptleri ve temel kavramları içerir. Bu aşamada öğrenciler genellikle bölge, ülke ve küresel düzeyde daha ayrıntılı coğrafi analizlere ve değerlendirmelere yönlendirilir (ASCAP, 2019a). Coğrafya, tarih ve vatandaşlıkla birlikte Toplum ve Çevre alanının bir konusu ile ilişkilidir. Ortaokul coğrafya konusu 6. sınıftan 9. sınıfa kadar şu yapıyla geliştirilir:

Tablo 3: Ortaokul seviyesinde coğrafya dersi ders saatleri (ASCAP, 2019a)

Coğrafya	Seviye 3				Seviye 4			
	6. sınıf		7. sınıf		8. sınıf		9. sınıf	
	Haftalık saatler	Yıllık saat	Haftalık saatler	Yıllık saat	Haftalık saatler	Yıllık saat	Haftalık saatler	Yıllık saat
	1	35	2	70	2	70	2	70

Müfredatın 3. seviye (6-7. sınıflar) ve 4. seviye (8-9. sınıflar) coğrafya programı iki ana tema etrafında yapılandırılmıştır:

- Doğal ve sosyal süreçler;
- İnsanlar, ülkeler, bölgeler ve çevreler arasındaki karşılıklı bağımlılık

Tema ve alt temaların her biri için bilgi, beceri ve tutumları içeren beklenen sonuçlar tanımlanır. Temel yeterlilik öğrenme çıktıları coğrafya müfredatında her derece için tanımlananlar temaların dışında yerine getirilmez, temaya yönelik öğrenme çıktılarının tasarlanması sürecinde bunların ayrılmaz bir parçası olarak tüm süreçte dikkate alınır (IZHA, 2016 a).

6. sınıf coğrafya dersleri, öğrencilere daha karmaşık coğrafi konseptleri öğretmeyi hedefler. Bu seviyede coğrafya dersleri genellikle dünya coğrafyasının daha ayrıntılı bir şekilde ele alındığı, bölgesel farklılıkların ve kültürlerin incelendiği derslerdir. Dünya üzerindeki önemli ülkeler, başkentleri ve coğrafi konumları hakkında bilgiler verilir. Dünya üzerindeki farklı yerleşim birimleri, nüfus dağılımı ve nüfusun sosyoekonomik etkileri ele alınır. Tarihteki coğrafi keşifler, ticaret yolları ve bunların kültürler arasındaki etkileşimleri üzerinde durulur (ASCAP, 2019a).

7. sınıf coğrafya dersi genellikle coğrafi kavramların ve dünya üzerindeki belli başlı bölgelerin daha derinlemesine incelendiği bir aşamadır. 8. sınıf coğrafya ders içeriği genellikle önceki sınıflarda öğrenilen temel coğrafi konseptlere daha fazla derinlik kazandırmayı hedefler. Ayrıca, dünya genelindeki belli başlı olayların, süreçlerin ve ilişkilerin daha karmaşık bir şekilde incelendiği bir aşamadır. 9. sınıf coğrafya dersi genellikle daha karmaşık coğrafi konseptleri ve temel kavramları içerir. Bu aşamada öğrenciler genellikle bölgesel, ülke ve küresel düzeyde daha ayrıntılı coğrafi analizlere ve değerlendirmelere yönlendirilir (ASCAP, 2019a).

Lisede Coğrafya Eğitimi

Lisede, üst orta eğitimdeki (lise) müfredatın yapısı şu şekilde düzenlenmiştir:

- çekirdek müfredat;
- seçmeli müfredat;

Seçmeli müfredat XII. Sınıfta (Matura) sunulmaktadır ve burada önemli bir saat yüzdesi almaktadır (IZHA, 2016 b).

10. sınıfta genellikle bölge, ülke ve küresel düzeydeki coğrafi olayların analizine ve değerlendirmesine daha fazla vurgu yapılır. Küresel nüfus dağılımı ve nüfusun sosyoekonomik yapısı, kentleşme süreçleri ve kentsel planlama, küresel ekonomik sistem ve dünya ticareti, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki ekonomik farklılıklar vb (ASCAP, 2019b).

11. sınıflarda öğrencilerin kendi ülkeleri hakkında bilgi edilmeleri hedeflenir. Bu sınıf düzeyinde, Arnavutluk'un coğrafi konumu ve Avrupadaki mevcut durumu incelenir, Arnavutluk'un nüfus özellikleri ve ekonomiye etkisi araştırılır. Arnavutluk'un coğrafi bölgeleri ayrı ayrı incelenir. Bunların demografik yapıları, ekonomik yapıları ve turizme olan etkileri incelenir.

12. sınıfta haftada 4 saat çekirdek müfredatta yer alan "Temel Coğrafya" dersine ek olarak "Seçmeli Coğrafya" dersi de bulunmakta ve bu dersi seçen öğrenciler haftalık 4 saat coğrafya dersi görmektedir. "Coğrafya Seçmeli" ders programı, temel coğrafya konusunda edinilen bilgileri genişletip derinleştirir ve öğrencileri ileri düzey çalışmalarına hazırlar. "Seçmeli Coğrafya" konusu, olayların mekânsal dağılımının ve coğrafi süreçlerin bölgesel bir bakış açısıyla derinlemesine incelenmesi, Avrupadaki farklı ülkeler ve bölgeler arasındaki karşılıklı bağımlılığın, fırsatlar ve zorluklar kapsamında öğrencilerin coğrafi yeterliliklerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. 12. sınıfta öğrenciler genellikle daha özelleşmiş olan ileri düzey konularla karşılaşılır (IZHA, 2016 b).

Coğrafya eğitimi, sadece teorik bilgilerin aktarılmasıyla sınırlı değildir; aynı zamanda pratik becerilerin de geliştirilmesine odaklanır. Bu beceriler arasında harita okuma, coğrafi bilgi sistemleri (CBS) kullanımı ve alan çalışmaları gibi pratik uygulamalar bulunmaktadır. Ancak, bu uygulamalı becerilerin öğrencilere etkili bir şekilde öğretilmesinde zorluklarla karşılaşılabilir (Nikolli, 2011). Öğrencilerin bu becerileri edinmelerini desteklemek için, ders planlarında ve müfredat içeriklerinde daha fazla vurgu yapılarak etkileşimli öğrenme yöntemlerine daha fazla yer verilmelidir.

2014 lise müfredatında genel olarak coğrafi olayların bölgesel, yerel ve küresel düzeyde analiz edilmesi ve değerlendirilmesi konusuna daha fazla vurgu yapılmaktadır. Bunlar genellikle öğrencilere coğrafi kavramlara ilişkin daha karmaşık bir anlayış ve küresel olayları eleştirel olarak değerlendirme yeteneği sağlamayı amaçlamaktadır. Lise coğrafya programları, yeterli temelli müfredat yaklaşımının işleviyle yeni bir yapı ve anlayışla tasarlanmıştır. Hayat boyu öğrenmenin temel yetkinliklerini

ve ilgili konu yeterliliklerini oluşturmak için koşullar yaratırlar. Yeterlilikler, alanın ortak konuları aracılığıyla geliştirilir ve programda bilgi, beceri, tutum ve değerlere bölünür.

Lise coğrafya konusu 10. sınıftan 12. sınıfa kadar şu yapıyla geliştirilmektedir:

Tablo 4: Lise seviyesi coğrafya dersi ders saatleri (ASCAP, 2019b)

Coğrafya	Seviye 5				Seviye 6	
	Çekirdek Müfredat				Seçmeli Müfredat	
	10. sınıf		11. sınıf		12. sınıf	
	Haftalık saatler	Yıllık saatler	Haftalık saatler	Yıllık saatler	Haftalık saatler	Yıllık saatler
	2	72	2	72	4	136

10-12. sınıflar için coğrafya programı iki ana tema etrafında yapılandırılmıştır: Doğal ve sosyal süreçler; İnsanlar, ülkeler-bölgeler ve çevreler arasındaki karşılıklı bağımlılık. 10. sınıfta genellikle bölge, ülke ve küresel düzeydeki coğrafi olayların analizine ve değerlendirmesine daha fazla vurgu yapılır. Küresel nüfus dağılımı ve nüfusun sosyoekonomik yapısı, kentleşme süreçleri ve kentsel planlama, küresel ekonomik sistem ve dünya ticareti, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki ekonomik farklılıklar vb. 11. sınıfta Arnavutluk'un coğrafi konumu ve Avrupadaki mevcut durumu incelenmiş; Arnavutluk'un eğitim ile bağlantılı nüfus özellikleri ve ekonomik etkileri gibi beşeri coğrafi özellikleri incelenmiş; özellikle demografik yapıları, ekonomik yapıları, turizmi ve ilişkili coğrafi unsurlara da değinilme ihtiyacı duyulmuştur (ASCAP, 2019b).

12. sınıfta öğrenciler genellikle daha özelleşmiş ve ileri düzey konularla karşılaşılır. Dünya üzerindeki kıtaları ayrı ayrı ileri düzeyde teferruatlı olarak incelerler. Bu dersler genellikle öğrencilere küresel düzeydeki coğrafi konseptleri daha karmaşık bir şekilde anlama ve küresel olayları eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirme yetenekleri kazandırmayı amaçlar. 12. sınıfta haftada 4 saat çekirdek müfredatta yer alan "Temel Coğrafya" dersine ek olarak "Seçmeli Coğrafya" dersi de bulunmakta ve bu dersi seçen öğrenciler haftalık 4 saat coğrafya dersi görmektedir. "Coğrafya Seçmeli" ders programı, temel coğrafya konusunda edinilen bilgileri genişletip derinleştirir ve öğrencileri ileriki çalışmalara hazırlar. "Seçmeli Coğrafya" konusu, olayların mekânsal dağılımının ve coğrafi süreçlerin bölgesel bir bakış açısıyla derinlemesine incelenmesi, Avrupadaki farklı ülkeler ve bölgeler arasındaki küresel karşılıklı bağımlılığın fırsatları ve zorlukları yoluyla öğrencilerin coğrafi yeterliliklerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. 12. sınıfta öğrenciler genellikle daha özelleşmiş ve ileri düzey konularla karşılaşılır (IZHA, 2016 b).

Arnavutluk'ta coğrafya eğitimi, sadece teorik bilgilerin aktarılmasıyla sınırlı değildir; aynı zamanda pratik becerilerin de geliştirilmesine odaklanır. Bu beceriler arasında harita okuma, coğrafi bilgi sistemleri (CBS) kullanımı ve alan çalışmaları gibi pratik uygulamalar bulunmaktadır. Ancak, bu uygulamalı becerilerin öğrencilere etkili bir şekilde öğretilmesinde zorluklarla karşılaşabilmektedir (Nikolli, 2011). Öğrencilerin bu becerileri edinmelerini desteklemek için, ders planlarında ve müfredat içeriklerindeki coğrafi konulara daha fazla vurgu yapılarak etkileşimli öğrenme yöntemlerine daha fazla yer verilmelidir.

Üniversitede Coğrafya Eğitimi

Coğrafya eğitimi veren Arnavut üniversiteleri, coğrafya eğitimine odaklanırken genellikle ulusal ve uluslararası akademik standartları takip ederler. Arnavutluk'ta var olan 6 adet (coğrafya bölümü olan üniversiteler: Tiran Üniversitesi İşkodra Üniversitesi, Elbasan Üniversitesi, Gjirokastra Üniversitesi, Korça Üniversitesi, Vlora Üniversitesi) üniversitenin Coğrafya Bölümleri, lisans ve yüksek lisans düzeylerinde disiplinler arası bir eğitim sunarak, öğrencilere hem teorik hem de uygulamalı coğrafya bilgisi kazandırmayı amaçlamaktadır. Bilimsel Yüksek Lisans Programı, öğrencilerin bilimsel bilgiye erişim ve analiz yetilerini geliştirirken, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) kullanımı gibi modern teknolojilere odaklanmaktadır. Mesleki Coğrafya Yüksek Lisans Programı ise pedagojik becerileri artırarak, öğrencilere coğrafi bilginin eğitimde etkin kullanımını öğretmeyi hedeflemektedir. Lisans Programı ise, genel coğrafya eğitimi ile sürdürülebilir kalkınma ve risk yönetimi gibi konularda

teorik ve uygulamalı bilgi kazandırmayı amaçlamaktadır. Tüm programlar, Batı Avrupa üniversiteleri ile uyumlu bir müfredat sunarak, öğrencileri coğrafya biliminin gereksinimlerine hazırladığı görülmüştür. Coğrafya, lisans ve lisansüstü düzeyde sunulan birçok programda mevcuttur. Bu programlar, öğrencilere coğrafyanın çeşitli alanlarını keşfetme fırsatı sunar. Fiziki coğrafya, beşeri coğrafya, ekonomik coğrafya ve coğrafi bilgi sistemleri gibi konular, Arnavut üniversitelerinde öne çıkan alanlar arasındadır. Coğrafya programları genellikle teorik derslerin yanı sıra saha çalışmaları, laboratuvar çalışmaları ve projeler gibi pratik deneyimleri de içerebilir. Öğrenciler, coğrafya alanında uzmanlaşmak için çeşitli seçenekler arasından seçim yapabilir ve kendi ilgi alanlarına göre kariyerlerini şekillendirebilirler. Bu programlar, öğrencilere coğrafi düşünme becerilerini geliştirmeleri ve gerçek dünya sorunlarına çözüm bulmaları için gerekli araçları sağlarlar (Fakulteti i Historise – Filologjise, 2024).

Coğrafya Müfredatları

Arnavutluk'ta coğrafya öğretim programı ortaokuldan başlayıp devam etse de ilkokulda farklı derslerde ve temel coğrafi kavramlar olarak 1. sınıftan itibaren öğrencilere verilir. İlkokul seviyesinde, öğrencilere yerlerin ve çevrenin temel özellikleri, doğal ve yapay unsurlar, iklim ve bitki örtüsü gibi konular öğretilir. Ortaokul ve lise seviyelerinde ise coğrafya dersleri daha derinlemesine ve kapsamlı bir şekilde işlenir. Öğrenciler bölgesel coğrafya, fiziksel coğrafya, beşeri coğrafya ve ekonomik coğrafya gibi alanlarda bilgi edinirler (MAS, 2014). Müfredat genellikle coğrafi konularını pratik uygulamalarla destekler ve harita okuma becerilerini geliştirir. Ayrıca çevre bilinci, sürdürülebilirlik ve küresel bağlantılar gibi konular da vurgulanır. Bu şekilde, Arnavutluk'taki coğrafya öğretimi öğrencilere dünya ve ülke çapında yerler arasındaki ilişkileri anlamalarını sağlayarak küresel vatandaşlar olarak yetişmelerine katkıda bulunur (IZHA, 2014).

Ortaokul coğrafya müfredatı, öğrencilerin coğrafi kavramları daha derinlemesine anlamalarını sağlamak amacıyla kademeli olarak gelişen bir içerik sunar. 6. sınıf, Dünya'nın temel coğrafi özellikleri, harita okuma becerileri ve iklim gibi konularla başlar. 7. sınıfta, Dünya'nın katmanları, iklim tipleri, biyomlar ve nüfus dağılımı gibi konular işlenir. 8. sınıf, küresel ticaret, enerji kaynakları ve çevresel sorunlar gibi karmaşık küresel olaylara odaklanır. 9. sınıf ise bölgesel ve küresel düzeyde detaylı coğrafi analizlere yer vererek, öğrencilerin eleştirel düşünme ve analiz becerilerini geliştirmeyi amaçlar. Dersler, harita çalışmaları, projeler ve grup tartışmalarıyla zenginleştirilir (ASCAP, 2019a).

Lise coğrafya müfredatı, öğrencilerin küresel ve yerel düzeyde coğrafi kavramları derinlemesine anlamalarını sağlar. 10. sınıf, küresel nüfus, kentleşme, ekonomik sistemler, doğal kaynaklar, iklim değişikliği ve uluslararası ilişkiler gibi konulara odaklanır. 11. sınıf, Arnavutluk'un coğrafi özellikleri, demografisi, ekonomik yapısı ve kültürel mirası üzerinde durarak öğrencilerin yerel farkındalığını artırmayı hedefler. 12. sınıf ise küresel ulaşım ağları, jeopolitik, sağlık sorunları, sürdürülebilir kalkınma ve küresel medya gibi karmaşık küresel konuları ele alır. Bu dersler, eleştirel düşünme ve küresel olaylara dair derinlemesine analiz yapma becerilerini geliştirme şeklindedir.

Üniversitelerin coğrafya bölümleri Lisans Programı Tiran Üniversitesi baz alınarak incelendiğinde, öğrencilerin temel ve ileri düzey coğrafi bilgi ve beceriler kazanması ağırlıklıdır. Arnavutluk'ta üniversite eğitimi 3+2 normal (lisans + mesleki yüksek lisans) şeklinde yürütülmektedir. Coğrafya Yüksek Lisans Programı, öğrencilere coğrafyanın çeşitli alanlarında uzmanlık kazandırır (Fakulteti i Historise – Filologjise, 2024).

1. Yıl: Öğrenciler, Genel Fiziki Coğrafya, Beşeri Coğrafya, Jeoloji gibi temel derslerle başlar; seçmeli dersler arasında Ekonomi, Dünya Tarihi ve Coğrafi Bilişim yer alır.
2. Yıl: Hidrocoğrafya, Biyocoğrafya, Ekonomik ve Siyasi Coğrafya gibi derslerle coğrafyanın farklı alanları incelenir. Seçmeli dersler arasında Tarihi Coğrafya ve İnsan Ekolojisi bulunur.
3. Yıl: Dünyanın Bölgesel Coğrafyası, Arnavutluk ve Kosova Coğrafyası gibi derslerle bölgesel odak derinleşir. Program, Diploma Tezi ve Uygulamalı Saha Araştırması ile tamamlanır.

3+1. Yıl: Uygulamalı Jeomorfoloji, Sosyal Coğrafya ve Tarım Ekonomisi gibi zorunlu dersler; Peyzaj Mimarisi ve Akdeniz Coğrafyası gibi seçmeli dersler sunulur.

3+2. Yıl: Nüfus Hareketleri ve Çevre Sorunları gibi zorunlu dersler, Kıyı ve Dağlık Alan Yönetimi gibi seçmeli derslerle desteklenir. Program, saha araştırmaları ve sürdürülebilir kalkınma odaklıdır.

Coğrafya Konusunun Müfredatlar Arası Konularla Bağlantısı

Coğrafya eğitiminde konular toplumun güncel olarak gündeminde olan sürekli karşı karşıya olduğu ana konulardır. Yetkinliklerin geliştirilmesine hizmet eder ve öğrencinin eğitimini günlük yaşamla bağlantılandırmasına yardımcı olur. Coğrafya programı birçok açıdan kalkınmaya odaklanmaktadır (ASCAP, 2019a).

Konulara özel olarak odaklanılmış, müfredatlar arası başlıca konuların listesi:

- Ulusal kimlik ve kültür bilgisi.
- Sürdürülebilir kalkınma.
- Çevre.
- Dayanışma.
- Barış içinde bir arada yaşama.

Toplumun çevreyle ilişkisini sorumlu yönetim perspektifinden analiz eden öğrenci, ihtiyaçlar ile kaynakların akılcı kullanımı arasında bağlantı kurmayı öğrenir. Tüketicinin sosyal yönlerinin, küreselleşmenin toplum üzerindeki etkilerinin ve kaynakların dağılımının farkına varır. Bu farkındalık öğrencinin çevrenin insan faaliyetleriyle karşılıklı bağımlılığını daha iyi anlamasına yardımcı olur. Bu şekilde program, sürdürülebilir kalkınma ve çevre konusunda eğitim verilmesine yardımcı olmaktadır. Farklı ülke ve bölgelerin incelenmesi ve öğreniminin kendi ülkesine aktarılması yoluyla öğrenci, vatandaş olarak rolünün farkına varır.

Coğrafya Konularının Coğrafya Disiplini İçindeki Yerleri ve Diğer Öğrenme Alanlarıyla Bağlantıları

Öğrencilerin yeterliklerinin gelişimini sağlamak için coğrafya ile ilişkili birbirine benzer olan konuların ilişkilendirilmesi önemlidir. Arnavutluk'ta ortaokul ve lise eğitiminde coğrafya dersi alan öğrencilerin coğrafi keşifler tarihi ile ilgili olarak tarih dersinde aldıkları bilgi ve beceriler coğrafya derslerinde olumlu transfere neden olmaktadır ve aynı zamanda yeni öğrenilen bilgilerin daha temelli olmasına sağlanmaktadır. Bu da bağlantıların senkronize yürütülmesinde önemlidir. Coğrafya dersi alan öğrencilerin vatandaşlık konusunda geliştirdikleri bilgi ve becerilerle bağlantılar geliştirir; farklı bölgelerin kültürel gelişmeleri ve kültürel çeşitliliğe saygı, farklı bölge ve ülkeler arasındaki küresel karşılıklı bağımlılık, çevrenin korunması ve korunmasına yönelik bireysel ve kolektif sorumluluklar bu konulara örnektir. Coğrafya programları, grafikler, tablolar oluşturmak, hava sıcaklığı, yağış, nüfus verileri vb. ile ilgili verileri hesaplamak ve yorumlamak için matematiksel becerilerin uygulanmasına olanak tanır. Haritayla çalışırken öğrenciler ölçek, mesafe, koordinatlar, projeksiyonlar gibi sayısal kavramlarla çalışırlar (Temple, 2006).

Coğrafya konusu, disiplinlerarası karakteri nedeniyle diğer doğa bilimleri birçok açıdan bağlantı kurar: atmosfer basıncı, yerçekimi, dalgalar ve hareketleri vb. ile ilgili Fizikle; Dünya atmosferinin bileşenleri, doğadaki su ve su sirkülasyon süreçleri, magmanın bileşimi, minerallerin bileşimi vb. ile ilgili Kimya ile; fosiller, biyosfer ve bitki ve hayvan dünyasının coğrafi dağılımı ile ilgili Biyoloji ile bağlantı kurar. Arnavut dili öğrencilerin öğrenimi için temeldir. Makale taslağının hazırlanması, bilginin iletilmesi ve sunumu, coğrafi sözcüklerin kullanımı vb. ile ilgili bilgi ve beceriler dil konusuyla bütünleştirilir. Coğrafya, diğer öğrenme alanlarıyla ve bunları oluşturan konularla bağlantılar kurar; örneğin Teknoloji (sıcaklık, nem, rüzgâr, atmosfer

basıncını vb. ölçen cihaz); BİT (çeşitli bilgi ve verileri araştırmak, konum belirlemek için Google haritasını kullanmak vb. için); sanat (çizimler, şemalar, güneş sistemi, volkanlar vb. gibi bina modelleri) (Balliu, 2017).

Temel Yeterliliklere Dayalı Müfredat

Bilindiği gibi öğretme ve öğrenme sürecinde, uygulamada gerçekleştirmek için öğretmenin öğrenme sürecine uygun durumları, etkinlikleri, yöntemleri ve araçları seçmesi gerekir. Yeterlilik, öğrencinin öğrenme süreci boyunca kazanması gereken bilgi, beceri ve tutumların birleşimi olarak tanımlanır (Erasmus Sözlüğü, 2024). Coğrafya konusundaki temel yeterlilikler:

- Öğrenme yeterlilikleri
- Sivil yeterlilikleri
- İletişim ve ifade yetkinliği
- Düşünme yeterliliği
- Girişimcilik ve çevre konusundaki yeterlilikler
- Kişisel yeterlilik
- Dijital yeterlilik

Arnavutluk Coğrafya Programı, temel yeterliliklerle ilgili olarak öğrencinin kazanması gereken bilgi, beceri ve tutumları geliştirir (Şekil 1). Sivil yeterlilik, çevresel sürdürülebilirliğin takdirini ve doğal ve kültürel mirasa saygıyı vurgular. Öğrencinin eleştirel düşünmesi ve coğrafi sorunları ele alacak kararlar alması teşvik edilir. İletişim ve ifadenin gelişimi, bilgi ve fikirlerin paylaşılmasına yönelik tartışmalar ve sunumlar yoluyla gerçekleşir. Öğrenci, verileri analiz ederek ve coğrafi verileri yorumlamak için matematiksel becerileri kullanarak eleştirel ve yaratıcı düşünmeyi geliştirir. Coğrafi araştırma sırasında öğrenci, bulgularını iletmek ve çalışmalarında kendini yönetmek için teknolojiyi kullanır. Ortak çalışma ve bilgi ve iletişim teknolojisinin kullanımı yoluyla kişisel ve dijital yeterlilikler de güçlendirilmektedir (Halász ve Michel, 2011).

Şekil 1. Coğrafya eğitim programında yer alan Toplum ve Çevre ünitesinin kavramsal çerçevesi

Coğrafya Eğitiminde Ölçme ve Değerlendirme

Arnavutluk'ta coğrafya konusu disiplinler arası özelliğinden dolayı birden fazla değerlendirme biçimine olanak sağlar. Öğretmen çeşitli değerlendirme yöntemleri geliştirir ve öğrencilerin gelişmesine yardımcı olur (IKT, 2009). Coğrafya dersinde öğrenci değerlendirme biçimlerinden bazıları şunlardır:

- Bireysel değerlendirme (örneğin bir öğrencinin sözlü veya yazılı olarak değerlendirilmesi);
- Grup değerlendirmesi (öğrenci bir araştırma projesi veya görevi gerçekleştirdiğinde 5-6 öğrenciden oluşan grupların (bu sayı daha fazla veya daha da az olabilir) değerlendirmesidir);
- Eşli değerlendirmeler ve öz değerlendirme (örn. sıra arkadaşı arkadaşının görevini veya cevabını değerlendirir veya tam tersi; öğrenci görevin, cevabın veya testin gerçekleştirilmesi için kendisini değerlendirir) vb.

Bu değerlendirme biçimleri, tüm öğrencilerin kendileri için en uygun şekilde değerlendirilmesi için fırsatlar oluşturur. Coğrafya dersi, öğretmenin her derste not alarak öğrenciyi değerlendirmesinde sert davranmasını gerektirmez, ancak öğretmene öğrenciyi gelişimi açısından sürekli olarak değerlendirme fırsatı yaratır. Öğrenci değerlendirmesi sözlü, yazılı veya karma olabilir (QTKA, 2005).

Arnavutluk Ortaöğretim Coğrafya Ders Programının tavsiye ettiği öğrencileri değerlendirmeye yönelik teknik ve stratejilerden bazıları şunlardır:

1. Bireysel ödevler
2. Bireysel projeler
3. Grup projeleri
4. Pratik aktiviteler
5. Testler ve denemeler
6. Yaratıcı etkinlik
7. Öz değerlendirme
8. Grup değerlendirmesi

Öğretmen portfolyoyu kullanarak öğrenciyi değerlendirebilir. Öğrenci çalışmalarının sistematik bir koleksiyonudur ve başarılarının tam bir resmini sunar (Mita, 2013). Toplanan makaleler, öğrencinin bilgi edinme, kavramları anlama, becerileri uygulama ve tutum geliştirme konusundaki gelişimi ve ilerlemesi hakkında bol miktarda veri sağlar. Aynı zamanda öğrencilere portfolyolarını gözden geçirerek öz değerlendirme ve yansıtma fırsatları da sağlar.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma Arnavutluk coğrafya eğitiminin güncel durumunu genel bir çerçeve ile tasvir etmiştir. Arnavutluk'ta bu çalışmanın genel yapısından uzak, konunun daha özel olarak ele alındığı araştırmalar mevcuttur. Örneğin; Karaguni ve Trendafil (2005), çalışmada coğrafya eğitiminde öğrenci katılımını artırmak için teknoloji ve etkileşimli kaynaklardan yararlanmanın önemini vurgulamıştır. Ziu (1999), ise coğrafya eğitiminin tarihsel yönlerini analiz ederek öğretimin evrimine ve eğitim reformlarının bu konudaki etkisine odaklanarak önerilerde bulunmuştur. Axhemi (2008), yerel kültürün Arnavut okullarında coğrafyanın öğretilmesi ve anlaşılması üzerindeki etkisini inceleyerek yerel içeriğin müfredata entegre edilmesini önermiştir. Mita (2013), çalışmada coğrafya öğretmenlerinin sürekli eğitim ve ders kitaplarının en son küresel ve yerel gelişmelere uyum sağlayacak şekilde güncellenmesinin gerekliliğini vurgulamıştır. Nikolli (2011), çalışmada coğrafya öğretiminin tarihsel gelişimine ve çağdaş metodolojilerine odaklanmış ve modern teknolojilerin dahil edilmesinin öğretimin kalitesini

artırmak için gerekli olduğunu savunmuştur. Sula (2015), makalesinde yapısal reformlara ve uluslararası deneyimlerin Arnavutluk müfredatına entegrasyonuna duyulan ihtiyacı vurgulamıştır. Bu çalışmaların hepsi Arnavutça olduğu için ve Türkçe literatürde Arnavutluk'ta coğrafya eğitimi ile ilgili az literatür olduğu için bu çalışmalardan ayrı olarak konu daha genel bir şekilde aktarılmıştır.

Arnavutluk'ta 2005'ten 2012'ye kadar yapılan eğitim reformu orta ve yüksek ortaöğretimde önemli değişiklikler getirdiği görülmektedir. Coğrafya programı, belirli okul koşullarına uyum için önerilen içerik ve metodolojik yönergeler yoluyla öğrencilerin becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. 6. sınıftan başlayıp 12. sınıfta biten, yerelden küresel sorunlara kadar pek çok konuyu kapsayan coğrafya eğitimine özel önem verildiği tespit edilmiştir. Kitap, atlas, teknoloji ve görsel materyaller gibi çeşitli kaynakların kullanılması öğrenme sürecinin iyileştirilmesine yardımcı olmuştur. Öğretmenler, öğrencilerin coğrafyadaki ilerlemelerini ve becerilerini değerlendirmek için farklı değerlendirme teknikleri kullanmaktadır. Genel olarak amaç, öğrencilerin çevrelerindeki dünya hakkında bir dünya görüşü ve farkındalığı oluşturmaktır.

Arnavutluk'ta orta öğretim düzeyinde coğrafya eğitimi, genellikle 6. sınıftan itibaren başlar ve 12. sınıfa kadar devam eder. Bu dönemde öğrencilere genel coğrafya bilgilerinin yanı sıra, Arnavutluk'un coğrafi konumu, doğal kaynakları, iklimi ve demografik yapısı gibi yerel ve ulusal konular da öğretilir. Coğrafya dersleri, haftada bir veya iki saat olarak işlenir. Ders materyalleri ve kitapları, Arnavutluk Milli Eğitim ve Bilim Bakanlığı'nın onayladığı müfredat doğrultusunda hazırlanır. Bu müfredatta, genellikle Arnavutluk'un jeopolitik önemine, doğal kaynaklarının sürdürülebilir kullanımına ve çevre koruma konularına da değinilir.

Yeni eğitim müfredatında coğrafya konusu, ilköğretim birinci sınıftan beşinci sınıfa kadar eğitim programlarında yer almaktadır. İlköğretimdeki coğrafya derslerinin amacı, öğrencilere yerküreyle ilgili bilgi ve gerçekleri öğretmek, doğaya karşı etik davranışları geliştirmek ve mantıksal pratik beceriler kazandırmaktır. Bu amaçla, 2005-2006 Eğitim ve Öğretim Yılı'ndan itibaren uygulanan Dokuz Yıllık Eğitim Programı çerçevesinde, coğrafya eğitimi iki seviyede yürütülmektedir: doğa bilimleri (1-5) ve doğrudan coğrafya dersleri (6-9). Doğa bilimleri dersi, coğrafya, biyoloji, fizik ve kimya gibi konuları içerirken, coğrafya dersleri özellikle öğrencilerin aşına oldukları yakın çevreye odaklanmıştır. Genel olarak, coğrafya eğitimi; Arnavutluk ve dünya gerçeklerine duyarlılık, çevresindeki canlı ve cansız maddeleri tanıma, uzay ve gezegenleri tanıma, turizmin önemini anlama, doğa olaylarının etkilerini kavrama ve çevreyi koruma bilincini geliştirme üzerine odaklanır. Ortaokul ile beraber coğrafya dersleri tek başına müfredatta okutulmaya başlanmaktadır. Altıncı sınıftan müfredatta coğrafya daha detaylı ve geniş bir çerçevede işlenmektedir.

Arnavutluk'taki eğitim sistemi, öğrencilerin ev ödevlerinden öteye geçen, öğretmen rehberliğinde ve okul sonrası çalışmalara olanak tanıyan bir yapıya sahiptir. Bu yöntemler, öğrencilerin coğrafya konularını derinlemesine anlamalarını ve pratik beceriler kazanmalarını sağlar, böylece coğrafya eğitiminin etkinliğini artırır (IZHA, 2015).

Bu zorlukların üstesinden gelmek için, eğitimcilerin ve okul yöneticilerinin coğrafya eğitimine gereken önemi vermesi ve bu derslerin genel müfredatta daha etkin bir konumda olması gerekmektedir. Coğrafya dersleri diğer derslerle aynı öneme sahip değildir. Bununla birlikte, öğrencilerin coğrafyaya olan ilgisini artırmak için güncel gelişmelerden yararlanarak interaktif öğrenme materyalleri entegre edilmesi gerekmektedir.

Arnavutluk'ta coğrafya eğitimi, küresel eğilimlere uyum sağlamak için bazı potansiyel gelişmeleri içermektedir. Öncelikle, eğitim sürecinde coğrafi konuları yerel ve küresel bağlamlarda ele alarak çoklu perspektifleri vurgulamak önemlidir. Bununla birlikte, teknolojinin entegrasyonu, coğrafya bilgilerinin daha etkili bir şekilde öğretilmesini sağlayabilir. Harita uygulamaları ve dijital araçlar, öğrencilere interaktif bir öğrenme deneyimi sunarak öğrenmeyi artırabilir (Kerski, 2003). Sürdürülebilirlik odaklı bir eğitim, çevresel sorunlara duyarlılık kazandırmak için vurgulanmalıdır. Ayrıca, aktif katılım ve uygulamalı öğrenme yöntemleri, öğrencilerin coğrafi konuları daha derinlemesine anlamasına ve kalıcı bilgi oluşturmalarına yardımcı olabilir (Sula, 2015). Kültürel çeşitliliği vurgulayan bir eğitim yaklaşımı, öğrencilerin kendi coğrafi kimliklerini anlamalarına ve küresel vatandaşlar olarak bilinçli bir bakış açısı geliştirmelerine yardımcı olabilir. Son olarak, esnek müfredatlar ve güncel

programlar, hızla değişen dünya koşullarına uyum sağlamak için gereklidir. Ancak, bu gelişmelerin uygulanmasında, özellikle eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmede daha fazla çaba gerekmektedir (Tyler, 2013).

ÖNERİLER

Bu çalışmada Arnavutluk Coğrafya eğitiminde ulaşılan verilerden yola çıkarak şu öncelikler dikkate alınması gerekmektedir:

1. Müfredat Güncellemesi: Dünya gelişmelerine paralel olarak coğrafya müfredatı sürekli güncellenmeli ve interaktif öğrenmeyi teşvik etmelidir.
2. Teknoloji Entegrasyonu: Öğretmenlerin modern teknolojiyi etkin kullanması için eğitim verilmeli ve dijital araçların sınıf içinde kullanımı teşvik edilmelidir.
3. İnovatif Öğretim Yöntemleri: Öğretmenlerin yenilikçi yöntemler kullanmaları teşvik edilmeli ve öğrencilerin katılımını artırıcı yaklaşımlar değerlendirilmelidir.
4. Materyal Geliştirme: Kaliteli coğrafya kaynakları geliştirilmeli ve öğrenci deneyimleri iyileştirilmelidir.
5. Öğrenci Katılımı Artırma: Saha çalışmaları, projeler ve interaktif atölyeler gibi yöntemlerle öğrenci katılımı artırılmalıdır.

| EXTENDED ABSTRACT |

Current Status Geography Education in Albania Ervis MOLLA, Mehmet ÜNLÜ **INTRODUCTION**

Geography education plays a crucial role in shaping the understanding and perspective of students about the world they inhabit. The place of geography in education may be considered under three aspects: Geography in one aspect is the gateway to the physical sciences; in the second aspect it is the key to history; and in the third it is the basis of commerce (Bryce, 1902).

Geography teaches global knowledge. Geography gives students a knowledge of the world. In his book, *What is Geography?*, Alistair Bonnett writes ‘To study Geography is to study the world, both near and far’ (Bonnett, 2008, p. 1). At one level this requires looking at the world as a whole. This includes an investigation of the changing global distribution of population, economic activity and political influence; the increasing integration of national economies; and a variety of global issues. At another level Geography has historically been the subject that teaches students about the main regions, countries and cities of the world. The unique contribution of geography to the school curriculum lies in its ability to impart essential knowledge about the world and its relevance to students’ lives. Skills may be common skills within the features of general curriculum, valid for all courses, or they may be included as skills for only one course (Ünlü, 2014).

Beyond the acquisition of factual information, geography contributes to personal development by fostering curiosity and wonder about the world. The study of geography equips students with specialized skills and develops a distinct geographical way of understanding. Through the examination of places, including their environmental, human, and socio-economic characteristics, geography enables students to explore the world’s complexities and understand the interconnectedness of various factors. The discipline delves into significant questions and issues, nurturing critical thinking and informed citizenship. Without geography in the curriculum, there would be notable gaps in the knowledge and capabilities of students.

The aim of geography education is to provide a rich and informed educational experience for students, developing their knowledge, skills and perspective in relation to the geographical space and global context. Therefore, with the current educational system in Albania, a great importance is given to the curriculum with key competencies.

The school enables students to use knowledge to understand the world around them and to direct them in the actions they undertake. In order to adapt, function and be successful in the labor market and everyday life, learners need skills that encompass much more than those specifically related to the subject. These general intellectual, social and personal skills are identified with the term key competencies which develop gradually throughout the school years (MAS, 2014).

The geography program helps develop key competencies for lifelong learning. Competence development is the starting point and basic organizational principle of this program. The subject content is conceived as a tool for their realization through the development of learning situations.

METHOD

'Research' is a particular form of enquiry. It is not possible to do research without having a problem, which needs to be solved, or a question, which needs to be answered (Ahmed, 2010). Research is a part of a wider process that constitutes and renders a subject, amenable to study in a distinctive way (Ahmed, 2010). However, it is concerned with seeking solutions to problems or answers to questions.

Document analysis and qualitative research approaches were mainly used as methodology in the study. Qualitative research is a type of research that includes qualitative data collection methods such as observation, interview and document analysis, and follows a process that aims to reveal events in a realistic and holistic way in a natural environment. In this research, case study, one of the qualitative research designs, was preferred.

Case study is a frequently used method in qualitative research and focuses on examining one or several cases in detail (Yıldırım ve Şimşek, 2008). The design of the research will be a case study, and it is aimed to make an efficient analysis of the factors affecting geography education specific to Albania by considering inductive and deductive reasoning methods together.

FINDINGS

The aim of this research is to reveal the characteristics of geography education in Albania, to understand how educational developments around the world affect geography education in Albania, to determine the teaching methods preferred by geography teachers according to variables such as student profile, course content, grade level and learning objectives. The aim is to identify teaching materials that accompany these methods. Additionally, we aim to identify the main problems encountered by evaluating the usage status of course equipment. In this context, it is aimed to present solution suggestions.

The reform of the educational structure in the Republic of Albania from 2005 to 2012 brought significant changes at the pre-school, primary and secondary education levels. During this period, the duration of compulsory basic education was increased from 8 years to 9 years. The priority education law created a new structure called (5+4+3) for basic and secondary education (Ministria e arsimit dhe sportit, 2018).

This program in Geography aims to develop students' skills through the use of recommended content. Methodological advice emphasizes the importance of adapting educational materials to the curriculum and specific school conditions. The curriculum should include elements such as general skills, values and attitudes, recommended content and methodological features.

Guidance documents, including methodological guides and the curriculum module, are part of the preparation of teachers to impart appropriate knowledge on geography in accordance with the National Education Law. These guidelines encourage an active approach to learning geography to understand the importance of geography in daily life.

Geography education in secondary education starts from the 6th grade and ends in the 12th grade. This period offers a rich approach to geographical information, including local and national issues such as Albania's geographical location, natural resources, climate and demographic structure. Course materials and books are prepared in accordance with the curriculum approved by the Albanian Ministry of Education and National Science.

Geography education aims to create a worldview and awareness of global problems in students. These include topics such as world geography, global climate change and sustainable development. Teaching methods consist of lectures, map studies,

visual materials and interactive approaches, allowing students to improve their knowledge through projects and field studies. Reforms and the use of more innovative resources and digital tools may be needed to improve teaching methods (Mita, 1999).

Learning competence is essential for lifelong learning, and geography uses a wide range of resources such as books, atlases, maps, terrain, technology and visual materials to enhance the learning process. Geography's connection with other subjects and its focus on a global perspective helps achieve a deeper understanding of the world.

When assessing students, teachers use a variety of techniques, such as evaluation of oral responses, evaluation of group work, evaluation among students, and evaluation of activities during class discussions. These assessment techniques are determined by the teacher during the planning of the course period and are used to evaluate students' progress and skills in geography.

RESULTS AND DISCUSSION

The education reform in Albania from 2005 to 2012 brought important changes in lower and higher secondary education. The program in geography aims to develop students' skills through recommended content and methodological guidelines for adaptation to specific school conditions. Special attention is paid to geography education, starting in 6th grade and ending in 12th grade, covering various topics from local aspect to global problems. The use of various resources such as books, atlases, technology and visual materials helps to improve the learning process. Teachers use different assessment techniques to assess students' progress and skills in geography. In general, the goal is to create a worldview and awareness of the students about the world around them.

In many studies on geography education in Albania, carried out by different pedagogues, the importance of new teaching methods and the improvement of the existing curriculum has been emphasized. Karaguni and Trendafil (2005) in their study have examined the role of technology and interactive resources in increasing student participation. Ziu (1999) in his work has analyzed the historical evolution of geography education and the impact of educational reforms. Axhemi (2008) has suggested the integration of local culture in geography education. Mita (2013) in her publication emphasizes the importance of continuous training of teachers and updating of textbooks. In his study, Nikolli (2011) focuses on the historical development and contemporary methodologies of teaching geography and argues that the inclusion of modern technologies is necessary to improve the quality of teaching. In her article, Sula (2015) emphasizes the need for structural reforms and the integration of international experiences in the Albanian curriculum. These studies aim to present an integrated approach to the development of geographic education in Albania.

In Albania, geography education is given gradually from primary school to high school. While it is included in the natural sciences course at the primary school level, it is taught as a separate course at the secondary and high school levels. While general geography knowledge and world geography are mainly taught in secondary school, a deeper and more comprehensive education is provided in high school.

In high school, geography courses are offered as electives alongside the core curriculum. Elective geography courses aim to further develop students' geographical knowledge and skills and enable them to conduct in-depth analysis at regional, national and global levels. In the senior high school years (XIIth grade), students often encounter more specific and advanced subjects, and geography education during this period prepares students at an advanced level.

Geography education is not limited to just transferring theoretical knowledge; It also focuses on developing practical skills. These skills include practical applications such as map reading, use of geographic information systems (GIS) and field studies (Nikolli, 2011).

Geography education in Albania includes some potential developments to adapt to global trends. First of all, it is important to emphasize multiple perspectives in the educational process by addressing geographical issues in local and global contexts. However, the integration of technology can enable geography knowledge to be taught more effectively. Map apps and digital

tools can enhance learning by providing students with an interactive learning experience (Kerski, 2003). Sustainability-oriented education should be emphasized to raise awareness of environmental problems. Additionally, active participation and hands-on learning methods can help students gain a deeper understanding of geographic topics and build lasting knowledge (Sula, 2015). An educational approach that emphasizes cultural diversity can help students understand their geographic identity and develop an informed perspective as global citizens. Finally, flexible curricula and updated programs are necessary to adapt to rapidly changing world conditions. However, more efforts are needed in the implementation of these developments, especially in developing critical thinking and problem-solving skills (Tyler, 2013).

The education system in Albania has a structure that goes beyond students' homework and allows for teacher-guided and after-school studies. These methods enable students to understand geography subjects in depth and gain practical skills, thus increasing the effectiveness of geography education (IZHA, 2015).

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Ahmed, J. U. (2010). Documentary research method: New dimensions. *Indus Journal of Management & Social Sciences*, 4(1), 1-14.
- ASCAP. (2019a). *Udhëzues kurrikular lëndor për gjeografinë amu* 01 Haziran 2024 tarihinde <https://ascap.edu.al/wp-content/uploads/2019/01/Gjeografi-2.pdf> adresinden erişilmiştir.
- ASCAP. (2019b). *Udhëzues kurrikular lëndor për gjeografinë aml* 01 Haziran 2024 tarihinde <https://ascap.edu.al/wp-content/uploads/2019/01/Gjeografi-3.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Axhemi, S. (2008). *Gjeografia Sociale*, Tirane: ALSA Graphics
- Balliu, V. (2017). Modern teaching versus traditional teaching-Albanian teachers between challenges and choices. *European Journal of Multidisciplinary Studies*, 2(4), 20-26. <https://doi.org/10.26417/ejms.v4i4.p20-26>
- Bednarz W.S. (2003). Nine Years On: Examining Implementation of The National Geography Standards. *The Journal of Geography Vol. 102*, 3 s.103.
- Bonnett, A. (2008). *What is geography?* London: Sage
- Bryce, J. (1902). The importance of geography in education. *Scottish Geographical Magazine*, 18(3), 113-124. <https://doi.org/10.1080/003.692.20208733327>
- Chang, C. H., & Kidman, G. (2019). Curriculum, pedagogy and assessment in geographical education for whom and for what purpose? *International Research in Geographical and Environmental Education*, 28(1), 1-4. <https://doi.org/10.1080/10382.046.2019.1578526>
- Corbin, J., & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks: Sage Pub.
- Easterby-Smith, M., Thorpe, R., & Lowe, A. (1999). *Management research: An introduction*. London: Sage.
- Erasmus Sözlüğü (2024). Erasmus programı (2021-2027) 01 Haziran 2024 tarihinde <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/erasmus-programme-guide> adresinden edinilmiştir.
- Fakulteti i Historise – Filologjise, (2024). Departamenti i gjeografise, 16 Mayıs 2024 tarihinde <https://www.fhf.edu.al/departamenti-i-gjeografise/> adresinden edinilmiştir.
- Halász, G., & Michel, A. (2011). Key competences in Europe: interpretation, policy formulation and implementation. *European Journal of Education*, 46(3), 289-306. <https://doi.org/10.1111/j.1465-3435.2011.01491.x>
- IKT (2009). *Vlerësimi i nxënësit: Manual për mëseusin*, Tiranë.
- IZHA (2014). *Kurrikula bërthamë për arsimin e mesëm të lartë*. Tiranë.
- IZHA (2015). *Korniza e vlerësimit në arsimin parauniversitar*, Tiranë.
- IZHA (2016 a). *Nivelet e arritjeve për shkallën 3 dhe 4*. Tiranë.
- IZHA (2016 b). *Nivelet e arritjeve për shkallën 5 dhe 6*. Tiranë.
- Karaguni, M. Trendafil, G., (2005). *Metodika e gjeografise*, Tirane: Erik
- Kerski, J. J. (2003). The implementation and effectiveness of geographic information systems technology and methods in secondary education. *Journal of Geography*, 102, 128-137. <https://doi.org/10.1080/002.213.40308978534>
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- MAS (2014). *Korniza kurrikulare për arsimin parauniversitar*.
- Ministria e Arsimit dhe Sportit, (2018). Reforma e sistemit arsimor parauniversitar, 01 Haziran 2024 tarihinde https://arsimi.gov.al/wp-content/uploads/2018/08/RAPORTI_Korrik.pdf adresinden edinilmiştir.
- Mita, N. (1999). *Metodat e mësimdhënies: Manual për mësuesit e rinj*. AEDP, Tiranë: Toena.

- Mita, N. (2013). *Vlerësimi i nxënësit në arsimin bazë*. Tiranë.
- Nikolli, P. (2011). *Sistemet e Informacionit Gjeografik*. SHBLU, Tiranë.
- QTKA (2005). *Mësimdhënia me në qendër nxënësin*.
- Sula, G. (2015). *“Të nxënët nga teoria në praktikë”*, Bota shqiptare.
- Temple, C. (2006). *Strategji te mesimdhënie dhe te nxenit per klasat mendimtare*, (CDE).
- Tyler, R. W. (2013). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: University of Chicago press.
- Ünlü, M. (2014). *Coğrafya öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım A., & Şimşek H., (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Ziu, T. (1999). *Didaktika e gjeografise*. Shkoder, Camaj.